

Óli Jacobsen

Daniel J. Danielsen: EITT 100 ÁRA MINNI

Tann 16. oktober eru 100 ár liðin síðan D.J. Danielsen andaðist. Hann verður mintur í Iktus og hjá Sólorku í Spania

Dollin, sum hann varð nevndur, kann sigast at vera einasti froyingur, sum hevur ávirkað heimssøguna.

Hann var føddur 25. juni 1871. Tískil eru í ár eisini 145 ár síðani, at hann var føddur. Hansara lív varð fyrst lýst í Miðvikuni í Sosialinum í 2007 og í 2010 í bókini *Dollin, Havnarmaðurin sum broytti heimssøguna*.

Her verður nevnliga víst á, at tað var Dollin, sum við sínum ljósmyndafrýlestrum í 1903 í Bretlandi um ræðuligu viðferðina fólkið í Congo, sum setti gongd á ta rørslu, sum í 1908 noyddi belgiska kongin Leopold at lata Congo frá sær sum sína persónligu ogn.

Í 2012 vísti skotski søgufrøðingurin Neil Dickson áhuga fyri hesi søgu. Hetta førði til, at søgan varð dagførd við framhaldandi kanningum, og í 2012 kom ein samandrátur á enskum í søguritið *Brethren Historical Review*. Áhugin hjá teimum fyri Føroyum er annars so stórur, at í komandi útgávuni til jóla er ein samandrátur av bókini um Kjølbro.

Í 2014 kom nýggj bók á enskum, heitið er *Daniel J. Danielsen and the Congo: Missionary Campaigns and Atrocity Photographs*. Samstundis gav Postverk Føroya út eitt frímerki til heiðurs fyri Dollan.

Tey eru nokk so nógv, sum eiga Dollan frá 2010, meðan tað eru færri sum eiga ensku útgávuna frá 2014.

Men á heimasíðuni www.olijacobsen.com verður greitt frá tí týðningarmesta, sum er komið afturat føroysku útgávuni í ensku útgávuni.

Dollin tók myndirnar, sum broyttu søguna hjá Congo

Tað týðningarmesta, sum er komið afturat, er staðfestingin av, at tað var Dollin sjálvur, sum tók tær nú á døgum kendu myndirnar av lamløstaðum fólki í Congo. Hetta eru myndir, sum onnur myndafólk í 100 ár av órøttum hava fingið æruna av. Tað er víðurkent av søgufólki, at júst hesar myndir vóru avgerandi fyri stríðnum móti Leopold kongi.

Fleiri myndir kunnu síggjast við at googla: Congo Leopold.

Framúr dugnaligur

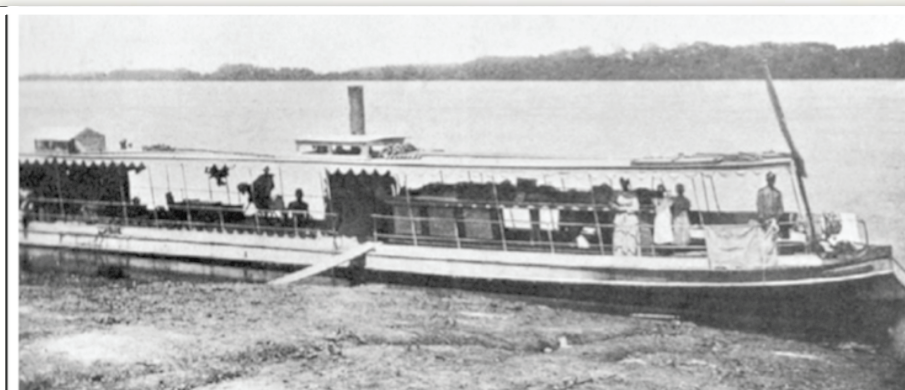
Dollin var ein umstríddur maður. Hann var bráðsintur. Hetta gav honum eisini óvinir. Meðan hann virkaði sum trúboðari varð hann kærður til sína missiónin í London.

Hetta er ein nýggj mynd av D.J. Danielsen, sum er tikin í Glasgow
Myndakelda Hanna Hansen

Húðfleinging var vanligur kostur í Congo

Uttan Dollan hevði Casement ikki kunnað gjørt tað avrik við Henry Reed, sum hann gjørdi

Men hann hevði eisini stuðlar millum sínar felagar. Hann fekk hetta ummæli frá sínum trúboðarafeløgum í Congo:

Danielson hevur umvælt skrokkin á, missiónsbátinum, *Pioneer*, har hann var skipari og meistari, og hann hevur fest plátur í fremsta partin av skipinum. Eisini hevur hann umvælt ketilin.

Frá januar til miðjan juni var hann við til at gera tríggar ferðir eftir Congoánni uttan óhapp og uttan at sigla á nakað sker ella sandriv.

Hin báturin hjá missiónini, *Livingstone*, fekk á ferð niðan eftir ánni ein leka, sum Danielson fekk tetta. Eisini fekk hann hekkur hjólið (hetta var áðrenn skip fingur skruvu) innibyrft og skipið yvirhálað. *Livingstone* gjørdi tá tveir túrir eftir ánni við Danielsen uttan at renna á sker ella sandriv.

Byrjað var at byggja eina beding í Bonginda, hovuðsstøðini hjá bátunum, og tað eydnaðist Danielson at fáa 2.000 fótur av bjálkum, sum skuldu nýtast til bedingina. Hann skipaði eisini fyri útgrevsturin fyri bedingina og fyri at leggja helvtina av skinnarunum.

Mr. Danielsen er nærlagdur í øllum, sum hann fæst við, og hann tykist ikki at møðast í sínum arbeiði. Tað kann sigast, at eingin arbeiðir meira enn hann, og hann sparir ikki seg sjálvan. Hann heldur góðan disiplin, og menn arbeiða væl undir honum. Tá ið hann hevur ábyrgdina av skipinum ansar hann væl eftir, at ferðafólkini kenna seg væl, og at báturin verður hildin reinur.

Eg má leggja afturat, at eg havi ikki merkt nakað neiligt frá honum, meðan hann hevur verið í Congo. Hann er ógvuliga hjálps-

samur at hjálpa við morgunandaktunum í Bonginda, og hann hevur gjørt sær størri ómak at læra málið enn aðrir maskin-meistarar.

Dollin: Ræðuleikarnir í Congo

Umframt tær greinir um virksemd hjá Dollanum, sum víst er til í fyrri bókini, er ein onnur grein komin undan kavi, sum er í seinni bókini.

Um mánaðarskiftið november-desember 1903 vóru tvær greinir í avisini *Daily Record and Mail* við frásøgn frá røðu hjá honum á eini trúboðarastevnu í Glasgow 28. og 29. november í 1903.

Hansara boðskapur er nakað tann sami. Men her kemur hann eisini inn á sovisjúkuna, sum eisini kostaði mong mannalív.

Her verður greinin annars endurgivin:

»Congo er ein sokallaður «frístatur», men tað er bara á pappírinum, at hann er fríur,« segði Mr. Danielson, sum hann greiddi frá. »Fólkið er í veruleikanum trælir. Teimum er álagt at handa belgisku myndugleikunum eina ávísu nøgd av gummi og filabein.

Alt ríkidømi er latið fyrirkum, sum hava fult vald yvir fólkinum at fara við teimum, sum tað hóskar teimum. Tey lamløsta fólk á tann mest ræðuliga hátt, um tey ikki koma við ásettu gummínøgðini. Tað eru ein herur við 17.000 hermonnum, sum bert hava til uppgávu at hjálpa gummifyritøkunum at noyða fólkið at lata ásettu gummikvotuna.

»Ein nýtist ikki at undrast«, segði Danielson við trýsti á orðunum, »á ta økjandi andstøðuna hjá fólkinum móti statinum. Tað er gummispurningurin, sum er orsøkin til allar hesar trupulleikar. Eg havi við mær myndir av lamløstaðum fólki, har hendurnar eru kvettar av sum eina ávaring til onnur, sum ikki lata nógv av gummi. Foreldrini hjá einum ofri mótmælti einum umboði fyri gummifyritøkurnar, men tey fingur at vita »at um ikki meira kom burtur úr arbeiðinum hjá fólkinum, so fór tað sama at henda aftur.«

»At taka kvinnur sum gíslar er dagligur kostur, og tær fáa bara sítt frælsi aftur, um teirra menn og vinir koma við kravdu nøgdini av gummi. Henda framferð verður søgd at vera nógv verri enn trælalhaldið hjá arabarum, sum nú er farið í søguna.

Leopold kongur segði annars fyri 15 árum síðani, tá hann tók við valdinum, at einasta endamál hjá honum var at endurskapa »lóg og landaskil«. Soleiðis hevur hann hildið síni lyfti!